

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«Idjtihad» Constantinople

Téléph : 20865

xxviième ANNÉE

1 Février 1932

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 338

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Â'lâ kâğıdı

5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi yedinci sene

1 Şubat 1932

İCTİHAD

Yukarıya 'aynen yazdığımız du'a, Babı Meşihat tarafından yüz binlerce tab' olunarak ibtida'i ve tâli mekteblere tevzi' ve bunun 4444 def'a etfali müslimine okutdurulması emr olunmuştur. Elimize geçen bu nushasını (Menba'ul'irfan) mektebine müdavim on iki yaşında bir çocukdan aldık . [1]

(İctihad) ın ictihadı şu merkezdedir: Du'a kalbi, Allahına rabt eden bir vecd ü heyecanın ifadesidir. Bu cihetle du'ayı teşkil eden kelimeler du'a edenin en ziyade mahremi can ü vücudunu olan kelimeler olmak tabi'idir . Bu du'a Arabcadır. Ma'nasını on iki yaşındaki Türk çocukları değil kırk iki yaşındaki her arab dahi kolay kolay anlamaz . Du'a 4444 def'a değil, viedan ü canın arzu ve şiddeti heyecanına göre tekrar olunmalıdır. Du'adan maksud celbi nusret ise bu suretle , yalnız bu suretle nusrete mazhar olmaya ümid var olmak 'adaleti mutlaka'i İlâhiyyeye karşı bir gaflet ve ma'siyetdir .

Vakı'a Allah : « ادعوانی استجب نکم » diyor. Fakat bunun ma'nasının, ma'nasını anlamadığımız kelimeleri 4444 def'a okuyun, size her istediğinizi veririm demek olmayacağı cayı tereddüd de - ğildir .

Du'anın a'lâsını Bulgarlar etdiler : Otuz bu kadar sene çalışdılar 'ırklarını kuvvetlendirdiler , teşkilâtı idariyye programlariyle değil, bizzat tanzimi idare ve icrayı hüsnî idare ile meşğul oldular. Zafer , hifzı istiklâl esbabını hazırladılar : Vatana, hürriyyete, memleketlerin bir istikbale malik olduğuna iman etdiler. Bu kuvvet iman ile gece gündüz sa'y etdiler . « ليس للانسان الا ما سعى » yi müslümanlardan

bin kerre daha eyi anladılar. Biz sahte müslüman ve sahte insanların yaptığımız gibi irfansız, iz'ansız olarak , bir impratorluğun hattâ küçük bir kariyenin bile beka bulacağına inanmadılar. Bulgarların sırrı muzafferiyetlerini anlamak istermisiniz? Bazularını, köylülerinin 'afiyetlerini, kiselerini, havas ve 'avamının dimağlarını mu'ayene ediniz. Bizim kafa taslarımız boşaldı. Derilerimizin içinde et, kemik, kan kalmadı. Köylerimizde köylü , köylülerimizde köy kalmadı . Anadolu boşaldı . Anadolu hastadır, Anadolu ölüyor. Adam başına Devlete bir lira veren Anadolunun sıhhati için Devlet bir kuruş vermiyor. İşte Devletin 1328 budcesi : Umuru sıhhiyye'i 'umumiyye için verilen para 9,799,629 kuruşdan 'ibaret - dir.[2]»

Bu satırların Osmanlı impratorluğu zamanında ve 20 sene evvel yazılmış olduğunun göz önüne alınmasını rica ederiz.

Evet biz herkesin dindar olmasını isteriz , fakat bizim için **Dindar yalnız o adamdır ki hakikati arar, hakikati düşünür, hakikati sever.** Dindarlığın bu felsefi ma'nasile her kesin dindar olduğu gün Din, hem lâhutî hem nâsutî müesseselerin en yükseği en derini ve en güzeli olur.

Aramak ümid eseridir; düşünmek ışıklanmak dır; sevmek güzelleşmek ve yükselmek dir . Bizim anladığımız ve mütedeyyini olduğumuz din bu üç dürlü fa'aliyyet menba'idır.

Din kitabını ya'ni Kur'ani Kerimi, halk , kendi dilinde okur ve anlarsa sâlim ve sâdık ma'nasile dindar olur ve ancak o zaman, hakkile dindar olur .

24 Kânunı sani 1932 İctihad

[2] 49 Numrulu (İctihad) ın Yangın var! mekalesini mutlaka okuyunuz.

[1] Bu çocuk Peyami Safa idi . [Haşiye'i 1932]

Dr. Gustave Le Bon ve Matbu'at

Bütün dünya Matbu'atı büyük mütefekkirin vefatı münasebetile, merhumun 'akıllara hayret ve hayraniyyet veren sa'yinden ve

zekâsının mahsuldarlığından çok bahs etdi . 25,682 numrulu **Le Temps** gazetesi **UN Encyclopédiste** 'unvanlı bir mekalesinde

ustadın feyyaz zekasından uzun bahs etmek - dedir. Büyük hakîmin ölümünün en az in'ikâs yaptığı yer Türkiyedir . Yevmî arkadaşlar telgraf agence lerinin verdiği ölüm haberini neşr etdiler. **Cumhuriyyet** gazetesi Abdullah Djevdet ve Celal Nuri Beyleri ta'ziye etmeli diyerek bir az mezahî bir eda ile bu ölümü mühimsemez göründü . **Son Posta** kendisine verilen uzunca bir mutala'ayı neşr etdi. **Re - simli Şark** mecmu'ası kânunı sani 1932 nushasında ustada, içinde ölüm döşeğinde alınmış bir resim de bulunan uzun bir mekale tahsis etdi. **Uyanış** mecmu'ası da 7 kânunı sani 1932 tarihli nushasının üç sahifesini bu büyük ölünün ölmez eserlerini saymaya ve az çok anlatmaya hasr etdi. 11 kânunı sani 1932 tarihli **Vakit** gazetesi **Fikir hayatı** 'un - vanli sütununda 'aynen istinsah etdigimiz şu satırları yazdı :

Aptullah Cevdet Bey ve Gustave Le Bon

Aptullah Cevdet Bey Gustave Le Bon un vefatı münasebetiyle İctihat mecmuasında bir mersiye makalesi yazdı: Doktor , bu makale -

sinde büyük mütefekkir hakkında diyor ki : « Gustave Le Bon bir dahidir, fakat mütebellir, sâbit, ve tek şekilli bir dâhi değil, mütehavvil ve müteaddit şekilli (Polymorphe) bir dâhidir. Su dan çıkınca ölen bir balık değil, kara - da da yaşayan ve her muhit içinde meyva veren bir hayat oldu . »

Aptullah Cevdet Bey in Gustave Le Bon karşısındaki hayranlığı derecesini göstermek için yalnız bu hükmünü görmek kâfi gelir . Bazıları Doktorun bu hayranlığını onun için bir noksan olarak telâkki ediyorlar . Hâlbuki hakikat hiç de öyle değildir . Yer yüzünde kıymetli insan çoktur ; fakat bunlar arasında dâhi olanlar pek nadirdir . Mademki her kıy - metli insan bir dâhi olamıyor ; şu halde her ferdin dâhilerden birini intihap ederek onu anlamakta ve öğrenmekte ve muhitine öğret - mekte ihtisas peyda etmesi , fikir sahasında kendi vazifesini yapması demek değil midir ?

İşte Doktor Aptullah Cevdet Bey de hiç olmazsa bu noktadan kendisine düşen vazifeyi yapmıştır . Bu itibarla Gustave Le Bon a karşı onun hayranlığı bir noksan değil, bir meziyet eseridir

TEKSİRİ NÜFUSUN FA'İDELERİ

1 — Nüfusun çokluğu rekabeti tevliid, istih - salat ve serveti tezyid eder. Filhakika, nüfu - sun kesreti mücadele'i hayatiyyeyi, mücadele'i hayatiyye ise terakki ve tekâmülü intac eder. Bu sayede memleketin ihtiyacatından pek çoğu dahilde i'mal ve tedarik edildiği gibi fazlası da harice ihrac edilir . Neticede memleketin servet ve 'umranı , halkın rifah ve sa'adeti artar .

2 — Nüfusun tekessürü , efrad arasında tevliid ettiği rekabet sayesinde erbabı fen ve san'atın, eshabı 'ilm ve ihtisasın tekessürünü intac eder . Hariceden mütehassıs celb ve istihdamına lüzum kalmaz .

3 — Nüfusun çoğalması 'askerin güzideleş - mesini ve hizmeti mecbure müddetinin tena - kusunu intac eder . Her sene kur'a efradının mikdari mu'ayyen olan ihtiyacdan fazla olur .

Memleketin mudafa'a ve muhafazasına me'mur olan 'askerler , büyük yekûnlar miyanından seçildiği için, ordu , bedenen güçlü ve kuvvetli bulunan ve teşekkülatı kusursuz olan güzide lerden teşekkül eder . Maddeten (Bedenen) mükemmel olan ordu ma'nen (Ruhan) de mükemmel olur.

Kur'a efradının ihtiyacdan fazla bulunması, 'aynı zemanda hizmeti mecbure müddetinin de tenkisini ve hattâ her sene kur'a efradının bir müddet te'cilini intac eder. Bu suretle orduya alınacak efradın 'a'ile ocağından infikâki kısa bir zemana inhisar edeceği gibi neşv ü nümayi tamını bulmak için de vakit kazanmış olur .

4 — Nüfusu çok olan memleketlerde erbabı servet ve yesar artar . Memleketin i'marı ve menabi'i ibtida'iyyenin işledilmesi hususunda